

Hettita nyelv

A hettita nyelv a Kr.előtti első és második évezredben Anatóliában beszélt, mára már kihalt indo-európai nyelvek egyike, az ókori Hettita Birodalom hivatalos nyelve volt. Számunkra ékírással táblákon maradt fent.

Az alábbi szövegrészlet egy ékírással írt felirat (leegyszerűsített) fonetikus átírása. Álló (nem dőlt) kisbetűs írással azokat a szavakat mutatja, amelyek az eredeti feliratban hettita ékjelekkel vannak leírva. Az álló (nem dőlt) nagybetűs szavak pedig az eredeti szövegben sumér ékjelekkel, míg a dőlt nagybetűsek akkád ékjelekkel voltak leírva. Ez az információ azonban nem szükséges a feladat megoldásához.

Našta illuyankan
ḫattešnaz šarā kallišta
kāšawa EZENan iyami
nuwa adanna akuwanna eḫu

našta illuyankaš QADU [DUMUMEŠ-ŠU]
šarā úēr nuza eter ekuer
našta palḫan ḫūmandan ekuer
neza ninkēr

ne namma ḫattešnaš kattanta
nūmān pānzi ḫupašiyašša úit
nu illuyankan išḫimanta kalēliēt

IM-aš úit nukán illuyankan
kuenta DINGIRMEŠ-ša kattišši ešer

A magyar tükörfordítása:

És akkor felszólította a kígyót a lyukból „Nézd mily lakomát készítek! Gyere enni és inni!”

És akkor a kígyó feljött a fiaival; és ettek, ittak; és akkor az összes kancsót (meg)itták; és berúgtak.

És nem tudtak többé visszamenni a lyukba; és Hupasijas jött; és (meg)kötözte a kígyót egy kötéllel.

A Viharisten jött és (meg)ölte a kígyót; és vele voltak az istenek.

I. A fordítás alapján párosítsd össze a következő szóalakokat a fordításukkal! A szöveg értelmezése közben ne tégy különbséget a hosszú és rövid „ē”-k között.

- A. eter
- B. ḥatteššar
- C. úit
- D. illuyankaš
- E. našta
- F. šarā
- G. ekuer

- 1. kígyó
- 2. lyuk
- 3. jött
- 4. és akkor
- 5. fel
- 6. ittak
- 7. ettek

II. Párosítsd össze az alábbi toldalékokat a nyelvtani szerepükkel!

- A. -aš
- B. -ša
- C. MEŠ
- D. -er/ēr
- E. -an
- F. -anna
- G. -it

- 1. főnévi igenév (pl. *aludni, csinálni*) képzője
- 2. többes szám jele
- 3. többes szám harmadik személy, múlt idő jele
- 4. tárgyrag (pl. *almát, könyvet*)
- 5. alanyeset (a magyarban toldalék nélküli, a cselekvőt jelöli)
- 6. egyes szám harmadik személy, múlt idő jele
- g. „és”-t jelölő toldalék

III. Mint azt megfigyelhetted, a fenti szövegben a sorvégek nem feltétlenül felelnek meg a tagmondatok végeinek. Milyen szófajú szó zárja a hettita tagmondatokat?